

Katarzyna Kobro (1898 –1951)

Wybitna artystka, rzeźbiarka, teoretyk sztuki. W swoich kompozycjach Kobro łączyła różne formy geometryczne. Artystka uważała, że za pomocą właściwej konstrukcji rzeźby, poprzez ustawienie kształtów w odpowiednich kierunkach, rzeźba otwiera się na przestrzeń a jej granice, zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne, przestają istnieć, tworząc całość z otaczającą przestrzenią. Tym samym rzeźba przestaje być bryłą. Swoje nowatorskie poglądy przedstawiła w opublikowanej wraz z mężem Władysławem Strzemińskim w 1931 roku rozprawie teoretycznej pt. *Kompozycja przestrzeni*. Mimo wyjątkowego talentu przez całe życie artystycznie pozostała w cieniu sławnego męża. On sam już w 1922 roku wypowiadając się o Kobro powiedział „(...) *zjawiskiem o znaczeniu europejskim są jej rzeźby, suprematyczne. Jej prace są prawdziwym krokiem naprzód, zdobywaniem wartości niezdobytych, nie są naśladownictwem Malewicza a twórczością równoległą (...)*”.

Katarzyna Kobro urodziła się w niemiecko-rosyjskiej rodzinie 26 stycznia 1898 r. w Moskwie. Była córką Eugenii z Rozanowskich i Mikołaja Kobro. Ojciec Katarzyny, z pochodzenia Niemiec, pracował w kompanii handlowej. Na początku XIX w. jego rodzina uzyskała od cara tytuł szlachecki, stąd oryginalnie przed ich nazwiskiem widniał przedrostek „von” – von Kobro. Matka artystki, Rosjanka, była absolwentką moskiewskiego konserwatorium. Katarzyna zdolności plastyczne przejawiała już w gimnazjum, rysowała i rzeźbiła- początkowo w chlebie, później w glinie. Naturalnym wyborem były zatem studia w Moskiewskiej Szkole Malarstwa, Rzeźby i Architektury. Żoną Władysława Strzemińskiego została w 1920 roku. Zanim na stałe przeprowadzili się do Łodzi, jesienią w 1931 roku, mieszkali i tworzyli między innymi w Szczekocinach, Żakowicach, Brzezinach i Koluszkach. Utrzymując się z pensji nauczycielskich prowadzili skromne życie, jednocześnie rozwijając działalność artystyczną torującą drogę do rozwoju nowej sztuki. Początkowo działali w grupie „Blok”, potem w grupie „Praesens”, by ostatecznie stać się inicjatorami grupy artystycznej „a.r.” (awangarda rzeczywista). W 1929 roku rozpoczęli rozmowy w sprawie umieszczenia Międzynarodowej Kolekcji Sztuki Nowoczesnej w nowo tworzonego Miejskim Muzeum Historii i Sztuki im. Juliana i Kazimierza Bartoszewiczów w Łodzi (byłaby to druga na świecie, po Kabinett der Abstraktem w Hanowerze, stała ekspozycja sztuki abstrakcyjnej). Licząca wówczas 21 dzieł kolekcja zawierała również niewielkie gipsowe akty autorstwa Kobro. W 1936 roku przyszła na świat córka artystów- Nika. Kobro wycofała się z działalności twórczej na okres dziesięciu lat.

Lata II wojny światowej to dla małżeństwa artystów ciężki okres walki o przetrwanie, próby ocalenia dorobku artystycznego i narastającego konfliktu we wzajemnych relacjach. Podczas okupacji niemieckiej obydwójce zadeklarowali się jako osoby narodowości rosyjskiej. Stało się to podstawą późniejszego konfliktu między nimi. Podpisanie w czasie wojny tak zwanej „listy rosyjskiej” miało swoje dalsze konsekwencje. Po wojnie toczyło się w tej sprawie postępowanie prokuratorskie o odstępstwo od narodowości polskiej. Katarzyna Kobro została skazana przez sąd a następnie uniewinniona. Kolejne lata przyniosły ostateczny rozpad małżeństwa artystów, które zakończyło się w atmosferze wzajemnych oskarżeń i niechęci. Ich osobisty konflikt miał przełożenie na dalsze życie zawodowe rzeźbiarki, która została odsunięta i wręcz wykluczona z łódzkiego środowiska artystycznego. Dopóki mogła szyla filcowe maskotki, pieski, kotki oraz laleczki z trykotowymi główkami i sprzedawała je w sklepie dla plastyków. Później na skutek konfliktu z byłym mężem, została pozbawiona również i tej możliwości zarabkowania. W czerwcu 1949 roku ukończyła kurs organizowany przez Kuratorium w Łodzi, uprawniający do nauczania języka rosyjskiego. We wrześniu tego samego roku podjęła pracę jako wykładowca tego języka oraz nauczyciel rysunku w I Szkole Towarzystwa Przyjaciół Dzieci na Karolewie. Zmarła w 1951 roku po zdiagnozowaniu nieuleczalnej choroby.

26 stycznia 1998 r. została odsłonięta tablica pamiątkowa na ścianie budynku mieszkalnego przy ul. Srebrzyściej 75, w którym to mieszkała Katarzyna Kobro wraz z mężem Władysławem Strzemińskim.

30)	1190	"Czerw"
31)		Obraz na He zielonym w rebrach
32)		"Kwiaty na He" faktura
33)		"Obraz komponowany razem z
34)	Hans Arp	Obraz na desce marmurowej
35	"	" na białym He
36	"	rzeźba drewniana na białym He
37	"	" " " " razem He
38		
39		
40		
41		
42		
43		
44		
45		
46		
47		
48		
49		
50		
51		

Ogólna liczba w sali N 6.-49^u
oprócz obrazów następujących:
K. Hiller "Spalona fabryka"
K. Maciejewicz "Marzyna"
T. Czerwinski "Wnętrze"
W. Stremiński soln. studia i kompozycje
K. Kobra 3 rzeźby - gips.

Spis obrazów umieszczonych w sali „sztuki nowoczesnej” w Muzeum Miejskim Historii i Sztuki im. J.K. Bartoszewiczów w Łodzi, wśród nich wymienione , trzy rzeźby gipsowe Katarzyny Kobra, Łodzi 1931 r.

483

związek zawodowy
polskich artystów
plastyków

pl. wolności 1
w łodzi

36/35

Łódź, dnia 31/III 1935

Do

STAROSTWA GRODZKIEGO ŁÓDZKIEGO
WYDZIAŁU BEZPIECZENSTWA

Niniejszym komunikujemy, iż dnia 21 marca 1935 roku w lokalu Związku Zawodowego Polskich Artystów Plastyków w Łodzi/Plac Wolności 1/ odbyło się Walne Zgromadzenie, na którym myśl statutu Związku Zawodowego Polskich Artystów Plastyków w Łodzi § 8 p.C. dokonano wyboru trzech członków Zarządu na miejsce trzech ustępujących. Zarząd ukonstytuował się w sposób następujący:

Prezes - Wegner Stefan ur.14/VII.1901 ul.Srebrzyńska 75
Vice-Prezes Strzemiński Władysław ur.21/XI.1893 Srebrzyńska 75 m.45
Vice-Prezes Hiller Karol ur.1/XII 1891, ul.Srebrzyńska 93
Sekretarz Landauowa/Loria Helena ur.8/V.1896, ul.Kilińskiego 107
Sekretarz Menkesowa Aniela ur.8/II 1897, ul.Narutowicza 35.
Skarbnik Kobro-Strzemińska Katarzyna, ur.w 1898, ul.Srebrzyńska 75
Sekcja imprez - Kudewicz Bolesław ur.31/V.Południowa 6.
Siemiński Mieczysław ur.2/III 1891 ul.Główna 62
Administracja pisma "Forma" Czeczot Aleksander ur.2/V.1896, Południowa 9.

W skład Związku Zawodowego Polskich Artystów Plastyków, w Łodzi, wchodzi 31/trzydzieści jeden/członków czynnych.
Członków popierających jest 43/czterdziestu trzech/.
Siedziba Związku mieści się przy Pl.Wolności Nr.1.

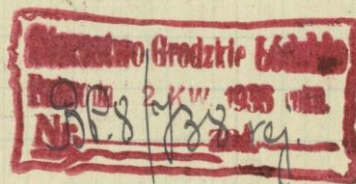
Za Zarząd:

Sekretarz: A. Menkesowa

Prezes:

Stefan Wegner

związek zawodowy
polskich artystów
plastyków
w łodzi

Pismo do Wydziału Bezpieczeństwa Łódzkiego Starostwa Grodzkiego w sprawie powołania nowego składu Zarządu Związku Zawodowego Polskich Artystów Plastyków, w którym Katarzyna Kobro-Strzemińska figuruje jako skarbnik, Łódź 31 marca 1935 r.

Osiedle im. Montwiłła Mireckiego, ul. Srebrzyńska, gdzie pod numerem 75 mieszkała wraz z rodziną Katarzyna Kobro, Łódź przed 1939 r.

kobro strzem iński

16. grudnia 1956 r. o godzinie 12

Związek Polskich Artystów
Plastyków
Komitet Organizacyjny
Centralne Biuro Wystaw Ar-
tystycznych
zapraszają na otwarcie wy-
stawy prac Katarzyny Kobro
i Władysława Strzemińskiego
w Ośrodku Propagandy Sztuki
w Łodzi (Park Sienkiewicza)

„ETYKIETA” Łódź 4817 300 D-7-19811

Folder z wystawy prac Katarzyny Kobro i Władysława Strzemińskiego zorganizowanej w 1956 r. przez Biuro Wystaw Artystycznych w Łodzi, Łódź 1956 r.

Fotografia rzeźby autorstwa Katarzyna Kobro, „Akt”, Łódź 1956 r.

Fotografia pracy Katarzyna Kobro, „Rzeźba przestrzenna”, Łódź 1956 r.

Tablica upamiętniająca Katarzynę Kobro i Władysława Strzemińskiego, umieszczona na ścianie domu przy ul. Srebrzyńskiej 75 w Łodzi, zdjęcie współczesne.